

ACAD. P. CONSTANTINESCU-IAȘI, LUPTA PENTRU FORMAREA FRONTULUI POPULAR ÎN ROMÂNIA

Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1968, 157 p.

Lucrarea acad. P. Constantinescu-Iași *Lupta pentru formarea Frontului popular în România* — apărută recent în colecția Bibliotheca Historica Romaniae — prezintă un deosebit interes pentru cei ce studiază istoria contemporană a țării noastre.

Se remarcă vastul material de arhivă, prezentat și interpretat în lumina învățaturii marxist-leniniste, precum și bogăția faptelor relatate, la care autorul a participat direct, ca una din personalitățile remarcabile ale mișcării revoluționare din România. Aceste două coordonate principale ale lucrării îi conferă un caracter de puternică autenticitate și de temeinică documentare.

Încadrînd lupta pentru formarea Frontului popular în contextul situației internaționale a anilor 30, autorul reușește să definească în mod convingător fenomenul de front popular, ca fenomen internațional născut din necesitatea de a da o ripostă viguroasă fascismului aflat în ascensiune. „Frontul popular a apărut și s-a dezvoltat în cea de a patra decadă a secolului nostru, în mai multe țări din Europa, ca o mare acțiune de masă, îndreptată spre concentrarea partidelor muncitorești, a unor partide burgheze democratice, a personalităților cu vederi antifasciste, în scopul de a bara drumul fascismului, a cărui ascensiune, după instaurarea la putere a lui Hitler în Germania (30 ianuarie 1933), amenința pacea și existența independentă a popoarelor din întreaga lume“ (p. 5).

Trebuie subliniat însă meritul lucrării de a defini în același timp Frontul popular ca fenomen cu o puternică bază națională, corespunzînd specificului fiecărei țări. Ideea este demonstrată cu prisosință de la început, Partidul Comunist Român fiind înfățișat drept pivotul luptei pentru organizarea Frontului popular în țara noastră, pornindu-se de la situația social-politică existentă în România. Se subliniază în primul rînd faptul că — pe baza experienței luptelor din 1933 — P.C.R. milita cu perseverență pentru permanentizarea frontului unic între comuniști și socialiști, front care trebuia

să constituie nucleul de bază al unui front mai larg popular. Pe această linie sînt menționate diferitele organisme și organizații create din inițiativa P.C.R. sau sprijinite de acesta, în scopul antrenării forțelor democratice la acțiuni antifasciste. Astfel se arată rolul și activitatea Comitetului național antifascist, a Blocului muncitoresc-țărănesc, activitatea depusă de Liga muncii, Blocul democratic, Frontul plugarilor, Madosz și altele.

Se scoate în evidență caracterul creator al politicii P.C.R., care, încă înainte ca Internaționala comunistă prin Congresul al VII-lea să fi dat precizări în legătură cu atitudinea de urmat cu privire la problema fronturilor populare, a luat inițiativa să-l organizeze, acest front apărînd ca o necesitate istorică, obiectivă, legată de evoluția social-politică a realităților din țara noastră (p. 26). Constatînd amenințarea unei dictaturi fasciste de tip hitlerist, partidul și-a stabilit drept principală sarcină crearea unui larg front popular antifascist ce trebuia să se deosebească prin amploarea și concretizarea țelurilor sale, cît și prin metodele de acțiune, de mișcarea antifascistă organizată în anii anteriori. În acțiunea antifascistă urmau să fie antrenate toate păturile micii burghezii și mai ales toată populația muncitoare de la sate, veriga de bază trebuind să fie lupta pentru cerințele economice ale maselor de toate categoriile.

Lupta contra fascizării urma să fie îmbinată cu lupta contra pregătirilor de război. Sînt interesante relatările cu privire la acțiunile directe întreprinse de partidul comunist, care s-a adresat conducerii partidelor muncitorești și democrat-burgheze în vederea realizării Frontului popular antifascist sau cel puțin a unui front democratic.

După ce ideea Frontului popular găsește ecou în toate colțurile țării, fiind susținută printr-o intensă campanie publicistică, se trece la organizarea unor acțiuni de masă, folosindu-se și întrunirile publice ale partidelor democrat-burgheze și urmărindu-se transformarea lor pe cît posibil în tribune de apărare a intereselor poporului.

Primul act care marchează înjghebera Frontului popular este acordul dintre Frontul plugarilor și Madosz, organizații de masă constituite și activînd legal. Acordul încheiat la Băcia în județul Hunedoara la 24 septembrie 1935 a avut semnificația unirii maselor muncitoare de la orașe și sate — în special din Transilvania. Acest acord, care s-a bucurat de un larg răsunset, a fost considerat că reprezintă o platformă a unui larg front popular, așa cum fusese conceput de forțele înaintate ale maselor muncitoare în frunte cu P.C.R.

Un alt pas spre unirea forțelor democratice a fost făcut prin acțiunea Blocului democratic, care determină Partidul Socialist (C. Popovici) să se pronunțe pentru colaborarea cu acesta și cu P.C.R. în cadrul Frontului popular. Acordul încheiat în acest sens în noiembrie 1935 avea semnificația generalizării Frontului popular în întreaga țară.

La începutul lunii decembrie 1935 se pun bazele unei înțelegeri mai largi, prin pactul de la Țebea, care a constituit un puternic embrion al Fron-

tului popular în România. Reține atenția precizarea făcută de autor că, deși pactul de la Țebea a fost încheiat între reprezentanții a numai trei organizații (Frontul plugarilor, Blocul democratic și Partidul Socialist), de fapt participau la această înțelegere atît Madosz-ul — reprezentat de Frontul plugarilor —, cît și Partidul Comunist Român, care fiind în ilegalitate avea reprezentanți în cadrul Blocului democratic. Cu prilejul analizării evenimentelor din această perioadă este evocată figura remarcabilă a dr. Petru Groza, reprezentant de seamă al forțelor democratice din Transilvania.

Lucrarea prezintă în continuare acțiunile ulterioare ale P.C.R. pentru făurirea Frontului popular, oprindu-se îndeosebi la perioada alegerilor parțiale din 1936, care se remarcă prin apropierea unor organizații național-tărănestice de ideea Frontului popular. Datorită tacticii folosite de Partidul Comunist Român și de celelalte forțe politice democratice, rezultatele alegerilor din județele Hunedoara și Mehedinți au constituit un succes, fiind aleși candidații susținuți de Frontul popular. Se citează articolul publicat în „Adevărul” de P. Constantinescu-Iași, care scria între altele: „Rezultatele alegerilor dovedesc un succes evident al stîngii, deoarece programul candidaților aleși era acel stabilit pe înțelegerea încheiată cu organizațiile pactului de la Țebea al Frontului popular. Totuși numărul destul de important de voturi înregistrat de candidatul fascist la Mehedinți și de cel al liberalilor, susținători indirecti ai dreptei, arată că primejdia fascistă persistă” (p. 114).

Trăgînd concluzii din experiența cîștigată, se desprindea necesitatea ca elementele Frontului popular să fie permanent mobilizate într-o luptă zilnică și susținută, astfel încît de la înțelegerile locale ale forțelor democratice să se treacă la o înțelegere pe întreaga țară. În acest scop, Blocul democratic preconiza intensificarea mobilizării maselor în jurul revendicărilor lor vitale imediate, conlucrarea cea mai strînsă cu organizațiile aderente ale Frontului popular, participarea la toate manifestările politice și alegerile comunale.

O importanță deosebită se acorda continuării tratativelor cu conducerile Partidelor Național-Țărănesc și Radical-Țărănesc, cît și reînnoirii propunerii de colaborare cu Partidul Social-Democrat.

Este meritul lucrării că, abordînd problema tratativelor duse cu partidele burgheze și cu P.S.D., înfățișează în mod complex și analitic pozițiile refractare sau cel puțin șovăielnice, limitate, ale fruntașilor acestor partide, demonstrînd în mod convingător că acordurile parțiale și efemere încheiate cu aceștia s-au datorat numai presiunii exercitate de masa membrilor organizațiilor politice respective.

Sînt deosebit de valoroase referirile făcute pe parcursul întregii lucrări la documentele adoptate de P.C.R. în această perioadă și care conțin analize profunde și amănunțite asupra evenimentelor din această perioadă, a succeselor obținute și greșelilor înfăptuite, a sarcinilor ce se desprind pentru etapa următoare.

Reproducînd pasajele cele mai semnificative din aceste documente, se demonstrează fără putință de tăgadă rolul de conducător pe care l-a avut P.C.R. în lupta forțelor democratice pentru stăvilirea procesului de fascizare a țării. Deși Frontul popular nu s-a realizat, activitatea pentru făurirea lui a constituit un moment semnificativ pentru mobilizarea și activizarea tuturor forțelor democratice din România, adăugînd tradiții glorioase la lupta de eliberare națională și socială, ale cărei idealuri aveau să fie îndeplinite după 23 August 1944, în opera de făurire a orînduirii socialiste, condusă de Partidul Comunist Român.

VENERA TEODORESCU